

Przegląd Badań Edukacyjnych Educational Studies Review

ISSN 1895-4308
nr 20 (1/2015), s. 43–72

ORYGINALNE
ARTYKUŁY
BADAWCZE

Dagna Dejna

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, e-mail: dagnadejna@umk.pl

Filip Nalaskowski

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, e-mail: filipn@umk.pl

Plany edukacyjne młodzieży z Grudziądza i okolic. Raport z badań

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/PBE.2015.035>

Educational Plans of Teenagers from Grudziądz and Its Region. A Research Report

Abstract

The article constitutes a research report aimed at determining the circumstances of creating a major university branch in the Grudziądz.

The source of initiative and main handler of the project was a 6-person ACCEPT research team from the Faculty of Educational Sciences at Nicolaus Copernicus University. The study findings complete the state of the art regarding the condition and the potential of higher education in Grudziądz. The aim of study was to characterise high school senior class students from Grudziądz and its region and their educational plans, focusing on higher education plans.

The core element of the study an analysis of secondary school and university market in the region in question. Empirical data allowed for determining educational plans of the participants and indicating the critical factors influencing their decisions. The potential for higher education in the region has been evaluated. Young people's preferences regarding the university type and the major have been determined, and their willingness to continue education in second-cycle studies has been studied. The research was conducted among senior class students in all types of secondary schools in Grudziądz, Świecie, Nowe and Łasin. The total number of participants was 2016, and the number of schools was 18. Results

and conclusions include a detailed set of data regarding educational plans, reasons for such decisions and preferences of teenagers from Grudziądz and region.

Keywords: teenagers, educational plans, diagnosis, higher education, higher education plans

Wprowadzenie

Koncepcja tekstu zakłada przekazanie informacji o badaniu mającym na celu diagnozę uwarunkowań powstania filii dużej i znaczącej uczelni wyższej w Grudziądzu. Celem, który przyświeca autorom tekstu, jest prezentacja podejścia metodologicznego, przygotowania teoretycznego, przebiegu i wyników.

Inicjatorem i realizatorem przedsięwzięcia był sześciuosobowy Zespół Monitorowania Zmian w Kulturze i Edukacji [ACCEPT] działający przy Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Przeprowadzone badanie stanowi istotny wkład w zakresie wiedzy o aktualnej kondycji i edukacyjnym potencjale Grudziądza i okolic. Celem badań była charakterystyka uczniów klas maturalnych oraz planów edukacyjnych młodzieży badanego regionu, ze szczególnym skoncentrowaniem na planach wobec studiów wyższych.

Podstawę do rozstrzygnięć stanowi analiza rynku edukacyjnego w obszarze funkcjonujących tu szkół średnich i nielicznych uczelni wyższych. Dane empiryczne pozwoliły określić plany edukacyjne badanych oraz wskazać czynniki je determinujące. Oszacowano potencjał dla edukacji wyższej w badanym terenie. Określono preferencje młodych ludzi co do wyboru kierunku studiów i przyszłej uczelni wyższej, a także uzasadnienia dla składanych deklaracji w odniesieniu do chęci podjęcia przez badanych studiów II-go stopnia.

Diagnozą objęto młodzież klas maturalnych i przedmaturalnych wszystkich szkół średnich w Grudziądzu, Świeciu, Nowem i Łasinie. W sumie szkół tych (licea ogólnokształcące i technika) było 18. Przebadano w nich łącznie 2016 uczniów.

Sformułowane wnioski i konkluzje zawierają szczegółowe informacje dotyczące planów edukacyjnych młodzieży z Grudziądza i okolic, motywów ich decyzji oraz preferencji edukacyjnych. Wyniki badań mogą zostać wykorzystane podczas planowania powoływania kolejnych kierunków studiów przez uczelnie wyższe na danym terenie, ponieważ sformułowane konkluzje jasno wskazują na aktualne trendy i tendencje rządzące uczniowskimi wyborami edukacyjnymi. Co więcej, uzyskane wyniki mogą w znacznym stopniu przyczynić się do opracowania nowej strategii promocyjno-informacyjnej uczelni wyższych.

Cel badania oraz główny i szczegółowe problemy badawcze

Formułując cel badania, przyjęto założenie o specyfice badanej populacji polegającej na stosunkowo małym nasyceniu szkołami wyższymi Grudziądza i okolic. Procedura badawcza szczegółowo została opisana w jednym z tekstów sprawozdawczych (Dejna, Nalaskowski, Zientarski, 3013). Celem badań była charakterystyka uczniów klas maturalnych i przedmaturalnych oraz planów edukacyjnych młodzieży z Grudziądza i okolic, ze szczególnym skoncentrowaniem na planach wobec studiów wyższych.

W ścisłym nawiązaniu do celu został sformułowany główny problem badawczy: Jakie i czym warunkowane są plany edukacyjne młodzieży Grudziądza i okolic?

W uzupełnieniu do głównego problemu badawczego sformułowano szczegółowe problemy badawcze:

1. Jaka jest ogólna charakterystyka uczniów klas maturalnych w badanym terenie?
2. Czego poszukuje młodzież w odniesieniu do edukacji wyższej?
3. Co w świetle zebranych danych może mieć szczególne znaczenia dla decyzji edukacyjnych młodzieży?

Badana populacja

Dla całościowego i wiernego ujęcia badanego zjawiska zdecydowaliśmy się na objęcie badaniem wszystkich uczniów klas maturalnych i przedmaturalnych we wszystkich typach szkół „dziennych”, w których można było uzyskać maturę (oprócz tych dla dorosłych).

Zbadanie nie tylko maturzystów, ale i uczniów klas o rok młodszych pozwoliło prowadzić analizy i prognozy nie tylko dla najbliższego roku, ale i dla lat kolejnych. Zabieg taki, wobec już podejmowanego trudu, nie wymagał o wiele więcej nakładów sił i wydawał się badawczo, ale i ekonomicznie, usprawiedliwiony. Co ważne, dawał także możliwość porównywania uczniów klas maturalnych i przedmaturalnych, na przykład w odniesieniu do zmieniających się planów wobec kierunków studiów.

Skoncentrowanie tylko na szkołach „dziennych” wynikało z przyjętego w celu badania podmiotu – młodzieży. Jak wykazała wstępna analiza, uczniami szkół wieczorowych, zaocznych, są najczęściej osoby dorosłe – już pracujące, posiadające własne rodziny, dużo rzadziej młodzież.

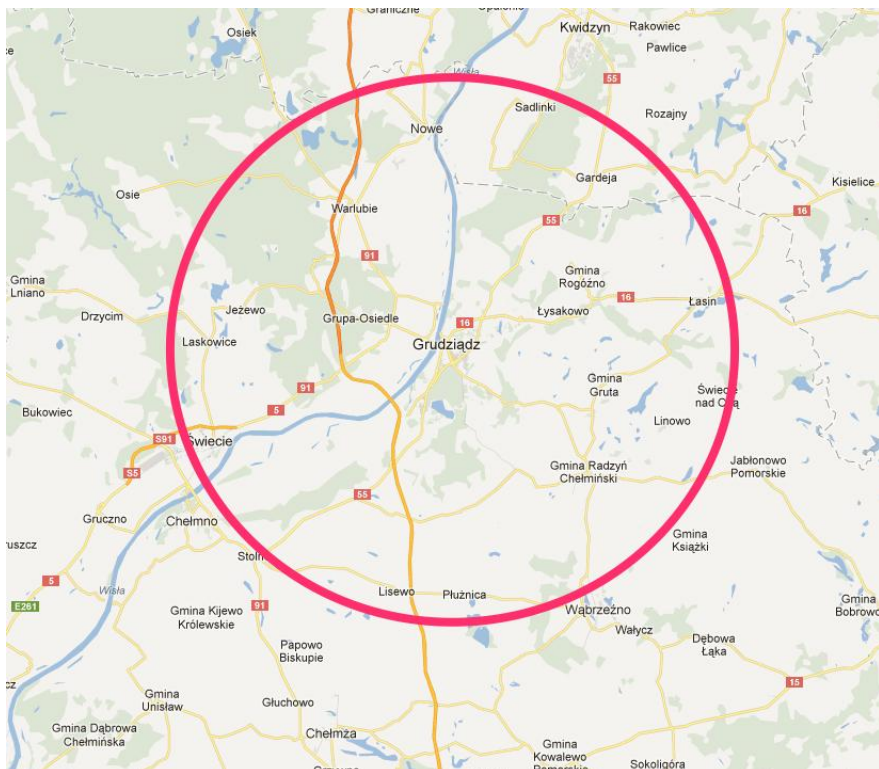
Dodatkowe założenie miało charakter geograficzno-funkcjonalny. Ustaliliśmy, że zainteresowani studiami dziennymi w Grudziądzu (i codziennymi dojazdami) będą młodzi ludzie, którzy zamieszkują do 30 km od planowanej siedziby uczelni. Badanie prowadzono we wszystkich szkołach w tym promieniu, czyli: w samym Grudziądzu, a także w Świeciu, Nowem i Łasinie. Inne większe miejscowości (w których mieściłyby się szkoły średnie) leżą wyraźnie dalej od Grudziądza (np. Kwidzyn – 40 km, Brodnica – 60 km). Oznacza to, że poza promieniem 30 km trudno upatrywać potencjalnych studentów uczelni grudziądzkiej, bo inne (większe, ważniejsze) ośrodki akademickie znajdują się dużo bliżej.

Informacje uzyskane z kujawsko-pomorskiego kuratorium oświaty mówiły o liczbie około 1500 uczniów klas maturalnych i 1300 przedmaturalnych w badanym terenie. Zatem cała populacja, której miało dotyczyć badanie i która nim w praktyce została objęta, liczyła około 2800 osób.

Opis terenu badań

Badania prowadzono w promieniu 30 km od Grudziądza. Populacja na badanym obszarze liczy około 155 000 osób. Najbliżej Grudziądza położone miasta to: Radzyń Chełmiński (19 km), Łasin (25 km), Nowe nad Wisłą (26 km), Świecie nad Wisłą (26 km), nieco dalej: Wąbrzeźno (32 km), Chełmno (34 km), Jabłonowo Pomorskie (34 km), Kwidzyn (35 km). Badany region jest przedzielony naturalną barierą Wisły. Fakt ten jest tym istotniejszy, że w tym terenie są zaledwie 3 mosty (Świecie i dwa w pobliżu Grudziądza). Co za tym idzie, znacząco utrudniona jest komunikacja wschód–zachód, w praktyce uniemożliwiająca codzienne funkcjonowanie (pracę, naukę, mieszkanie) na dwóch różnych obszarach.

Grudziądz to miasto na prawach powiatu, liczące niemal 100 tys. mieszkańców (według danych z 31 marca 2011 roku miasto liczy 98 726 mieszkańców), zostało założone w 1291 roku na prawie chełmińskim. Położone w dawnym województwie toruńskim, obecnie kujawsko-pomorskim. W mieście funkcjonuje siedem techników oraz pięć liceów ogólnokształcących. Na poziomie szkoły wyższej można wymienić następujące uczelnie: Politechnika Gdańska, Zamiejscowy Ośrodek Dydaktyczny, Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi, ZOD w Grudziądzu, Grudziądzka Szkoła Wyższa, Wyższa Szkoła Demokracji w Grudziądzu oraz Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu – Ośrodek Zamiejscowy w Grudziądzu. W Świeciu funkcjonują trzy licea ogólnokształcące i jedno technikum. Ponadto działają tutaj dwie uczelnie wyższe:

Wyższa Szkoła Języków Obcych oraz Wyższa Szkoła Menedżerska. W Nowem natomiast funkcjonuje jedno liceum ogólnokształcące i jedno technikum. Brak uczelni oferujących kształcenie na poziomie szkoły wyższej. W Łasinie funkcjonuje jedno liceum ogólnokształcące i jedno technikum. Brak tutaj uczelni oferujących kształcenie na poziomie szkoły wyższej.

Najpoważniejszym problemem rozpatrywanego regionu jest bardzo wysokie bezrobocie powstałe na skutek likwidacji dużych zakładów pracy i ograniczania wielkości jednostek wojskowych (Grudziądz). Według danych z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, stopa bezrobocia w marcu 2013 roku wyniosła w powiecie blisko 30%.

Tabela 1. Stopa bezrobocia w regionie

Polska	14,30%
Województwo kujawsko-pomorskie	18,90%
Grudziądz - powiat grodzki	24,10%
Grudziądz - powiat ziemski	29,10%
Świecie	19,80%

Technika i narzędzie badawcze

Zgodnie ze standardami odpowiednimi dla tak szeroko zakrojonych badań i w tak specyficznej populacji, zdecydowaliśmy się na badania ankietowe. Wykorzystano więc metodę sondażu diagnostycznego o charakterze audytoryjnym. Taka decyzja była poparta kilkoma argumentami. Po pierwsze badania takie dają szybko efekt w postaci poszukiwanych informacji, a ich analizy i opracowania są stosunkowo szybkie i proste. Na ogół praca po pozbieraniu danych sprowadza się zakodowania ich i obróbki. Co nie było bez znaczenia, taka forma poszukiwania informacji nie wymaga angażowania nadzwyczajnych nakładów sił i środków. Do zbierania danych wystarczył 6-osobowy zespół, koszty ograniczały się do wydrukowania kwestionariuszy ankiet i dojazdów do badanych placówek.

Ostatnim argumentem, który miał znaczenie, był fakt, że badania ankietowe są bodaj najłatwiej akceptowalne przez władze szkół. Jest to forma znana i niebudząca wielu kontrowersji (w odróżnieniu, na przykład, od eksperymentów). Nie komplikuje mocno „dnia roboczego” szkoły – sprowadza się do zajęcia 15 minut lekcji w wybranych klasach. Co także było dość istotne dla dyrektorów – takie badanie jest dość łatwe dla nich do kontrolowania. Kwestionariusz ankiety nie pozostawia wątpliwości co do intencji i pola badania, a obecność nauczycieli, pedagogów jest w trakcie badań naturalna i daje dodatkową gwarancję prawidłowego przebiegu.

Konstrukcja narzędzia

Narzędzie zostało skonstruowane w oparciu o klasyczny model. Możemy je podzielić na trzy główne części:

1. Część podstawowa, metrykalna;
2. Część poświęcona problemowi planów edukacyjnych.

Dla maksymalnego uproszczenia i ułatwienia udziału, ale i analizy, pytania (w sumie 19) miały na ogół charakter zamknięty, a cały kwestionariusz przybrał formę mocno skoncentrowaną na jednej kartce A4.

Pytania pierwszej części dotyczyły kolejno: płci, wieku i miejsca zamieszkania ankietowanych. W odniesieniu do tego ostatniego prosiliśmy o podanie dokładnej nazwy miejscowości, w której mieszkają. Na dalszym etapie pracy miejscowości owe były odszukiwane, określano ich odległość do Grudziądza i do miejscowości w której dokonano badania – gdzie znajdowała się właściwa szkoła średnia. Na podstawie liczby mieszkańców przypisywano także miejscowość do jednej z 4 kategorii wielkości (do 1000, od 1000 do 10.000, od 10.000 do 50.000, powyżej 50.000).

Kolejna część kwestionariusza dotyczyła szeroko pojętych planów edukacyjnych. Po pierwsze pytano, czy badani zamierzają kontynuować naukę zaraz po maturze – gdzie były 3 możliwe warianty odpowiedzi (tak, nie, nie wiem). Następnie dociekaliśmy gdzie zamierzają się uczyć. Tu ankietowani proszeni byli o podanie nawet 3 kierunków, uczelni, miast, a także trybów (stacjonarne, niestacjonarne).

W trakcie obróbki tych danych ujednociano wybory (np. „studia edukacyjne” do pedagogiki, „turystykę i rekreację” do turystyki) – do 80 najpopularniejszych, poprawnych. Także w dalszych etapach, na potrzeby konkretnych analiz, skategoryzowano kierunki do 11 grup (ekonomiczne, medyczne, humanistyczne, itd.).

Podobnie postępowano z deklaracjami odnoszącymi się do uczelni. Część z nich wymagała korekty („Uniwersytet olsztyński” – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, itp.). Uczelnie były także dzielone i kategoryzowane na publiczne, niepubliczne, pomaturalne.

Kolejny wątek dotyczył czynników decydujących o wyborze przez badanych uczelni i ośrodka studiów. Ankietowani zastali poproszeni o zaznaczenie, które z wymienionych czynników mają dla nich decydujące, pozytywne znaczenie. Były to: bliskość domu rodzinnego, oferta kierunków, koszt studiów, prestiż uczelni, możliwości „życia studenckiego”, preferencje wśród znajomych i rodziny, duże miasto. Kafeterię ustalono w toku badań pilotażowych, gdzie to pytanie miało charakter otwarty – najpopularniejsze z poszukiwanych odpowiedzi (99,7%) zostały skategoryzowane w postaci powyższych 7 opcji. Należy tu podkreślić, że w tym pytaniu ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną możliwość – dostali taką jasną informację.

Ostatnim wątkiem odnoszącym się do planów edukacyjnych był zamiar kontynuowania nauki na studiach II stopnia. Ankietowani mogli zaznaczyć „tak”

i „nie”. Zdając sobie sprawę, że decyzja taka jest dla nich ciągle dość odległa w czasie, zdecydowaliśmy się także dołączyć trzecią opcję „jeszcze nie wiem”.

Badania pilotażowe

W celu dopracowania narzędzia i procedury, wczesnego wykrycia błędów, ale i przygotowania materiałów do analizy danych, zostały przeprowadzone badania pilotażowe. Zdecydowaliśmy się zrealizować je w dwóch ośrodkach, które pod interesującymi nas względami były podobne do badanego Grudziądza i okolic.

Po pierwsze miały być to miasta porównywalne, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców – niedominujące w województwie. Po drugie miały być to ośrodki nieakademickie, w których nie zaznaczała silnie swojej działalności żadna uczelnia wyższa. Po trzecie, powinny być to miejscowości w odległości minimum 50 km od dużych miast (ośrodków akademickich). Wybraliśmy Sierpc i Nowe Miasto Lubawskie (wraz z Kurzętnikiem). Badanie przeprowadzono w 4 klasach w każdej miejscowości (klasa maturalna i przedmaturalna w liceum i technikum), razem około 200 osób.

Uzyskane wyniki i doświadczenie pozwoliły nanieść drobne, ale bezsprzecznie niezbędne korekty w kwestionariuszu i sformułować wystandaryzowane wytyczne dla prowadzenia procedury badania w klasie/szkole.

Procedura, przebieg badania

We współpracy z kujawsko-pomorskim kuratorium oświaty ustalaliśmy możliwość, termin i wymagania dla przebadania klas w szkołach z interesującego nas terenu. Jak wskazała wstępna analiza, było to dokładnie 19 szkół. Badanie odbyło się bez trudu w 18 z nich. Jeden z dyrektorów (Technikum Gastronomiczne i Hotelarskie w Grudziądzu) odmówił, decyzję swoją argumentując pokrętnie i odwołując się do raczej osobistych animozji.

W umówiony terminie pojawialiśmy się w każdej ze szkół i za zgodą władz placówki przystępowaliśmy do badania konkretnych klas. Badanie było poprzedzone krótkim wstępem, który dotyczył przedstawienia badających, celu badania, a także zawierał instrukcję wypełniania kwestionariusza. Ankietowani byli informowani o możliwości odmowy uczestnictwa, proszeni o szczerą odpowiedź i zapewniani o anonimowości.

Cała procedura: powitanie, wstęp, wypełnianie kwestionariuszy, zbieranie prac, podziękowanie, pożegnanie, zajmowała około 20 minut. Ankietujący w klasach pojawiali się parami, co usprawniało pracę.

Jak się okazało proces badania wszystkich szkół wymagał około 20 dni roboczych i zaangażowania 6 osób – całego zespołu badawczego.

W trakcie prac z kodowaniem dokonano wstępnej selekcji wypowiedzi, w wyniku której odrzucono 9 kwestionariuszy. Powodami odrzuceń były głównie istotne braki w informacjach, choć zdarzały się także wypowiedzi w tonie zbyt żartobliwym, przez co niewiarygodne.

Charakterystyka przebadanej populacji

Zgodnie z przyjętymi założeniami badania podjęto we wszystkich szkołach, które się na to zgodziły (18 z 19). Badacze dotarli do wszystkich klas maturalnych i przedmaturalnych na całym terenie badań (108). W badaniu udział wzięło 2025 uczniów, z czego do analizy przyjęto 2016 wypowiedzi.

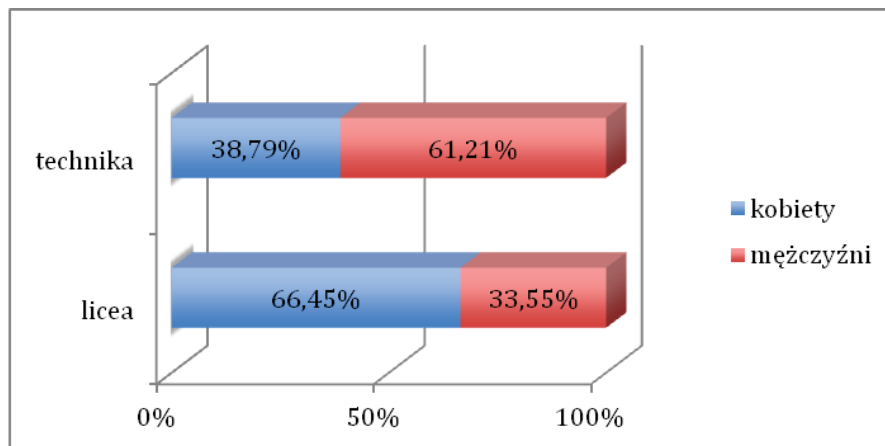
Taki wynik oznacza, że w badaniu uczestniczyło około 72% (2025 z 2800) wszystkich uczniów szkół Grudziądza i regionu (w promieniu 30 km). Brakujący odsetek należy tłumaczyć na trzy sposoby. Po pierwsze wysokie absencje indywidualnych uczniów charakterystyczne dla klas maturalnych i techników jako takich. Drugi powód to niewykonanie badania w Technikum Gastronomicznym i Hotelarskim w Grudziądzu. Ostatni powód to czas badania – okres okołoswiąteczny (Wielkanoc) – kiedy to duża część uczniów „wydłużała” sobie okres ferii. Uzyskany odsetek wypowiedzi daje pełne prawo do uogólnienia uzyskanych wyników na całą badaną populację.

Tabela 1. Podsumowanie ogólne w typach szkół

Typ szkoły	LICEA							TECHNIKA							SUMA UCZNIÓW
	szkoły	Klasy przedmaturalne	Klasy maturalne	Klasy ogółem	uczniowie klas pm.	uczniowie klas m.	uczniowie ogółem	szkoły	Klasy przedmaturalne	Klasy maturalne	Klasy ogółem	uczniowie klas pm.	uczniowie klas m.	uczniowie ogółem	
Grudziądz	5	20	21	41	394	434	828	6	18	17	35	293	282	575	1403
Świecie	3	8	7	15	181	151	332	1	4	6	10	50	107	157	489
Nowe	1	1	1	2	30	35	65	1	1	1	2	11	15	26	91
Łasin	1	1	2	3	14	19	33	0	0	0	0	0	0	0	33
SUMA	10	30	31	61	61	639	1258	8	23	24	47	354	404	758	2016

Jak pokazuje powyższe zestawienie, zgodnie z oczekiwaniami największa grupa badanych uczyła się w Grudziądzu – 1403. Tutaj też znajdowało się najwięcej z przebadanych szkół – 11. Zestawienie ujawnia także, że liczebnie dominowali uczniowie liceów – 1258, wobec 758 uczniów techników. Bardzo podobnie wypadła w badaniu liczebności uczniów klas maturalnych i przedmaturalnych – 974 do 1043. Co z jednej strony pokazuje kierunek niżu demograficznego, ale wskazuje również na ciągle mocną pozycję liceów w sektorze szkół średnich.

Nie ma zaskoczenia w odniesieniu do proporcji płci w populacji. Tak jak w całym kraju, tak i w badanym regionie w szkołach „maturalnych” dominują kobiety (Raport MEN, 2013). W całej badanej populacji było ich o 13% więcej niż mężczyzn. Co dość często spotykane w liceach uczennic było dwa razy więcej niż uczniów. Za to w technikum to uczniów było blisko dwa razy więcej niż uczennic.

Wykres 1. Typy szkół a płeć badanych

Także zgodnie z intuicją badawczą wypadło porównanie wieku badanych. W liceach obserwujemy klasyczny rozkład w 3 rocznikach – 17- 18- i 19-latków. Osoby starsze (najprawdopodobniej powtarzające klasę) stanowią niecałe 2%. W technikum podobnie. Klasyczny rozkład 18- 19- i 20-latków, niecały 1% starszych uczniów. Co oczywiste, przesunięcie o rok względem roczników w liceum wynika z faktu, że nauka w technikum jest dłuższa i trwa 4 lata.

Tabela 2. Typy szkół a wiek badanych

	brak	16	17	18	19	20	21	22	suma
licea	0,48%	0,08%	20,75%	52,46%	24,32%	1,91%	0,00%	0,00%	100,00%
technika	0,40%	0,00%	0,26%	22,16%	41,56%	33,64%	1,85%	0,13%	100,00%
SUMA	0,45%	0,05%	13,05%	41,07%	30,80%	13,84%	0,69%	0,05%	100,00%

Ciekawe informacje przynoszą deklaracje badanych dotyczące miejsca zamieszkania. Ankietowani proszeni byli o podanie nazwy miejscowości, w której mieszkają. W trakcie analizy ankiety sami ustalaliśmy położenie i wielkość miejscowości.

Po pierwsze zwracają tutaj uwagę proporcje kategorii miejscowości w których zamieszkują badani. Blisko połowa pochodzi z miast większych niż 50 000 mieszkańców. Pochodzą oni głównie z Grudziądza, ale pojawia się także Bydgoszcz. Prawie co czwarty badany pochodzi, w naszej interpretacji, ze wsi – czyli miejscowości do 1000 mieszkańców.

Co ważne – występuje tu zależność: im mniejsza miejscowość badania, tym więcej mieszkańców wsi. W tabeli zestawiającej miejsce badania z kategorią miejscowości pochodzenia badanych możemy obserwować przekątną linię tendencji – czyli kategorie „pasują” do siebie. W Grudziądzu dominują mieszkańcy najwyższej kategorii, a w Łasinie najniższej – wsi.

Tabela 3. Miejscowość badania a miejscowość zamieszkania badanych

	Brak	Do 1k	1k-10k	10k-50k	Pow. 50k	Suma
Grudziądz	0,29%	21,67%	9,12%	1,64%	67,28%	100,00%
Świecie	0,00%	27,40%	18,40%	53,58%	0,61%	100,00%
Nowe	0,00%	30,77%	68,13%	1,10%	0,00%	100,00%
Łasin	0,00%	57,58%	42,42%	0,00%	0,00%	100,00%
SUMA	0,20%	24,06%	14,58%	14,19%	46,97%	100,00%

Ważną informacją jest rozkład przestrzenny miejscowości, z których pochodzą badani. Spośród badanych uczniów, aż 70% to osoby mające do szkoły mniej niż 10 km. Nieco ponad 20% osób dojeżdża więcej niż 10, ale mniej niż 30 km. Jedyne niecałe 3% ma do szkół dalej niż 30 km. Stosunkowo największą grupę dojeżdżających mają szkoły w Świeciu.

Analiza geograficzna wykazała, że szkoły grudziądzkie „drenują” okolice we wszystkich kierunkach w promieniu do 20 km. Szkoły w Świeciu za to

„ściąga” uczniów z najbliższej okolicy we wszystkich kierunkach – promień do 10 km, ale co ważniejsze, również z dalekich obszarów zachodnich i północnych. Mowa tu o miejscowościach położonych dalej niż 10 km (1/3 uczniów), np. terenach Borów tucholskich, Tlenia, Ostrowitego.

Szkoły w Nowem i Łasinie pełnią funkcję szkół lokalnych. Ich uczniowie pochodzą głównie z najbliższej okolicy. Da się tu też zauważyć pewne tendencje. Uczniowie Nowego pochodzą w zasadzie wyłącznie z terenów leżących na zachód od miasta. „Macki” Łasina sięgają bardziej na wschód niż na zachód.

Fakt takiego rozmieszczenia uczniów, a zatem podziału populacji badawczej, wynika z trzech przyczyn. Po pierwsze z naturalnej bariery Wisły. Rzeka dzieli badany teren na dwie części. Fakt, że Wisłę w badanym terenie można pokonać tylko w okolicach Grudziądza i w Świeciu, sprawia, że pozornie sąsiadujące miejscowości (po dwóch stronach rzeki) faktycznie mogą być sobie niezwykle odległe.

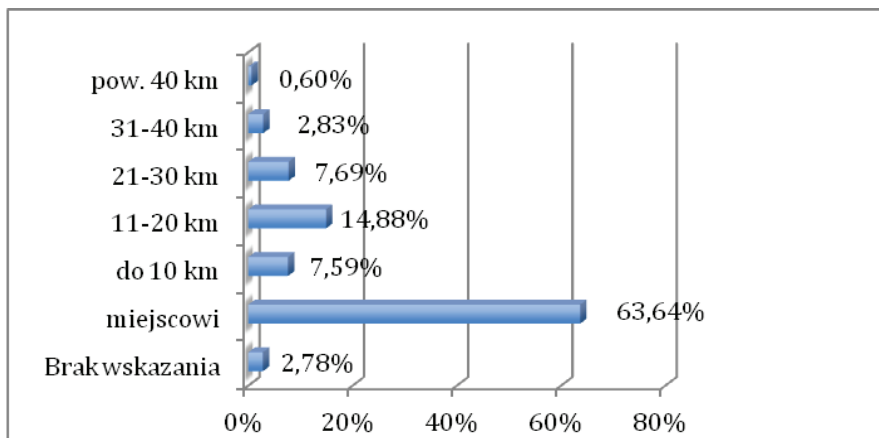
Drugi powód podziału populacji uczniów to atrakcyjność poszczególnych ośrodków. Im większy ośrodek, tym atrakcyjniejszy edukacyjnie, stąd tak duży zasięg „drenażu” Grudziądza i tak mały na przykład Łasina.

Ostatni fakt tłumaczący podział, to lokacja ośrodków. W wielu przypadkach jest tak, że młodzież jest niejako zmuszona do dojazdu 30 km, bo bliżej nie ma innych szkół. Ten fenomen dotyczy w szczególności Świecia, gdzie uczy się tak wiele osób z północnego-zachodu – regionu Borów tucholskich – obszaru rzadkiego zaludnienia.

Tabela 4. Odległość miejscowości zamieszkania od ośrodka badań

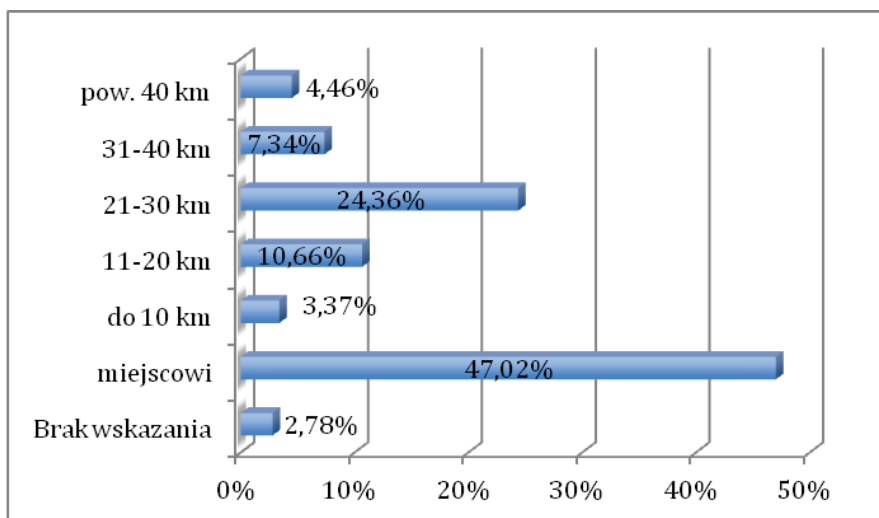
	Brak	Miejscowi	Do 10 km	11–20 km	21–30 km	31–40 km	Pow. 40 km	Suma
Grudziądz	2,35%	67,50%	4,78%	14,11%	6,91%	3,56%	0,78%	100,00%
Świecie	4,09%	53,58%	10,02%	19,02%	11,86%	1,23%	0,20%	100,00%
Nowe	3,30%	63,74%	25,27%	6,59%	0,00%	1,10%	0,00%	100,00%
Łasin	0,00%	48,48%	42,42%	9,09%	0,00%	0,00%	0,00%	100,00%
SUMA	2,78%	63,64%	7,59%	14,88%	7,69%	2,83%	0,60%	100,00%

Z punktu widzenia funkcjonowania uczelni wyższej w Grudziądzu, bardzo ważnych informacji dostarcza zestawienie odległości miejscowości zamieszkania od tegoż miasta. Jak się okazuje, aż 50% badanych miałoby sytuację komfortową – nie dalej niż 10 km do uczelni. Dla 35% uczniów dojazdy codzienne 10–30 km stanowiłyby niemałą uciążliwość, ale z pewnością część z nich

Wykres 2. Odległość miejscowości zamieszkania od ośrodka badań

byłaby skłonna podjąć taki wysiłek. Jedynie 15% badanych, mieszkających w odległości powyżej 30 km, wydaje się być poza zasięgiem uczelni. Osoby tak daleko zamieszkujące od Grudziądza mają najczęściej bliżej inny ośrodek akademicki, np. Toruń czy Bydgoszcz.

Wykres 3. Odległość miejscowości zamieszkania od Grudziądza

Podsumowując populację potencjalnych studentów szkoły wyższej w Grudziądzu, należy wyekspozować kilka faktów. Pojedyncze roczniki, z których można rekrutować studentów, nie przekraczają dziś 1600 osób. W odniesieniu do wieku zauważono mniejszą liczebność młodszego rocznika. Dane demograficzne to potwierdzają. Rocznik dzisiejszych 20-latków jest o 5% liczniejszy od 19-latków i blisko o 10% od 18-latków. Dno niżu – roczniki 2003–2004 – pojawi się w uczelniach wyższych za około 6 lat. Będą one o 25% mniej liczne niż dzisiejsi 20-latkowie i aż o 40% mniej liczne od rocznika dzisiejszych 25-latków.

W populacji jest przewaga uczniów liceów, którzy stanowią 2/3 badanych. Odnotowuje się także większy odsetek kobiet – 56%, wobec 43% panów. Młodzież pochodzi głównie z samego Grudziądza, ale nie można pominąć blisko 1/4 uczniów pochodzących ze wsi.

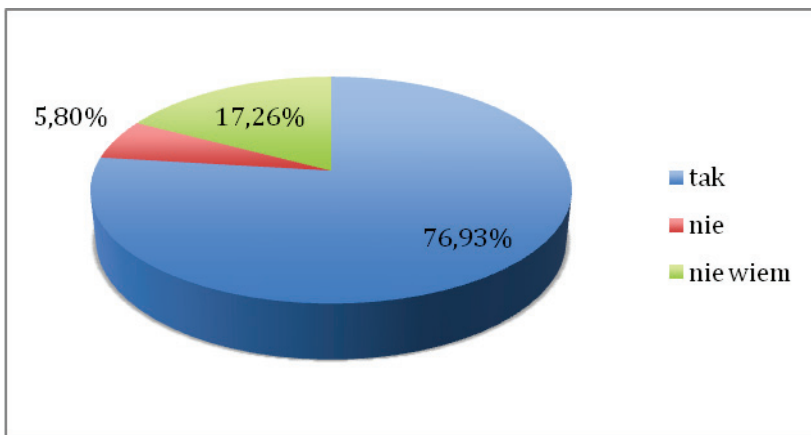
Stosunkowo niewielki odsetek uczniów przyzwyczajony jest do dojazdów do szkoły większych niż 30 km. Dlatego „efektywny” zasięg uczelni w Grudziądzu należy szacować właśnie na promień nie większy niż 30 km – który odpowiada 85% badanej populacji – czyli około 1300 uczniom w każdym roczniku.

Plany edukacyjne badanych

Kluczowym dla planów edukacyjnych pytaniem jest pytanie o zamiar kontynuowania nauki po maturze. Badani zostali o to zapytani. Warto zwrócić uwagę, że pytanie dotyczyło kontynuacji nauki jako takiej, niekoniecznie w ramach studiów wyższych.

Jak pokazuje poniższe zestawienie, tylko nieco ponad 3/4 ankietowanych – co stanowiło dokładnie 1551 osób – było przekonanych do dalszej edukacji. Blisko 6% nie zamierzało kontynuować nauki, a 17% nie potrafiło jeszcze odpowiedzieć na to pytanie. We wszystkich miejscowościach, w których prowadzono pomiar, wyniki okazały się zbliżone.

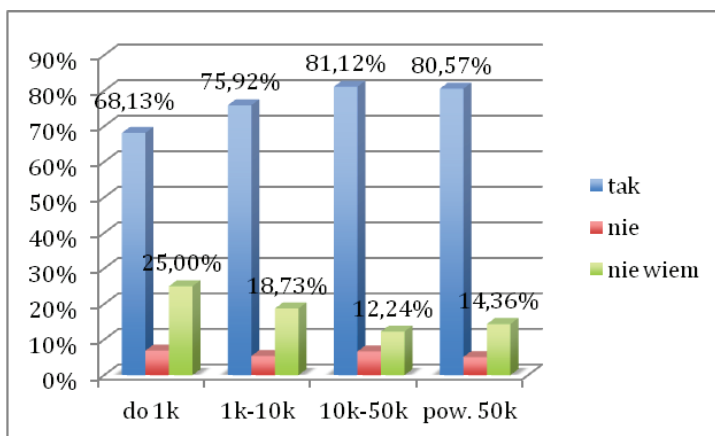
Ważne informacje o rekrutacji studentów przynosi zestawienie kategorii miejscowości w odniesieniu do zamiaru kontynuowania nauki. Jak się okazało, o ile w większych miejscowościach na studia wybiera się ponad 80% badanych, to na wsiach wyraźnie poniżej 70%. Okazuje się, że studia wyższe ciągle nie są powszechnym zjawiskiem na wsiach, nawet wśród młodzieży szkół średnich.

Wykres 4. Zamiar kontynuowania nauki po maturze

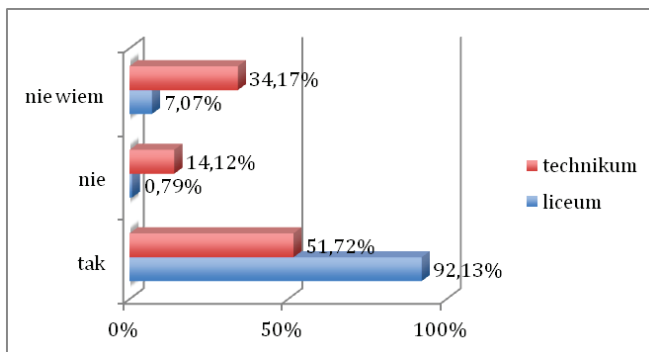
Tabela 5. Miejscowość badania a zamiar kontynuowania nauki po maturze

	Do 1k	1k–10k	10k–50k	Pow. 50k	Suma
tak	68,13%	75,92%	81,12%	80,57%	76,99%
nie	6,88%	5,35%	6,64%	5,07%	5,77%
nie wiem	25,00%	18,73%	12,24%	14,36%	17,25%
SUMA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

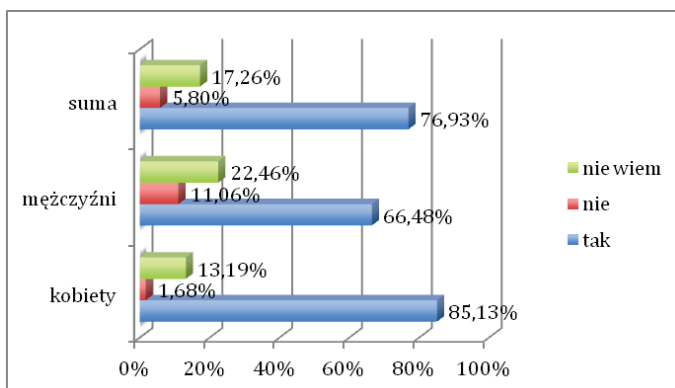
Wykres 5. Wielkość miejscowości zamieszkania a zamiar kontynuowania nauki po maturze

Jak można było przewidywać, do dalszej nauki bardziej skłonni są uczniowie liceów – ponad 90%. Jedynie ledwo połowa uczniów techników ma podobne plany. Co warto zauważyć, aż 1/3 badanych w technikach jeszcze nie jest pewna planów edukacyjnych.

Wykres 6. Typ szkoły a zamiar studiowania po maturze

Kolejnym wartym analizy wątkiem są proporcje płci w odniesieniu do planów kontynuacji nauki. Informacje o płci mogą być przydatną wskazówką przy planowaniu profilu uczelni. To kobiety są częściej przekonane o dalszej edukacji – 85% z nich. Tylko 2/3 panów wyraża podobną deklarację. Także grupa zdecydowanych na zakończenie nauki jest wśród pań prawie ośmiokrotnie mniejsza niż u panów: 1,7% wobec 11%.

Wykres 7. Płeć badanych a zamiar studiowania po maturze

Można zatem pokusić się o wskazanie „średniego” kandydata na studia z regionu grudziądzkiego. Będzie to kobieta, uczennica liceum, nie pochodząca ze wsi. I faktycznie dokładnie ten profil spełniają 622 osoby, co stanowi 40% badanych przekonanych do swojej dalszej edukacji.

Najpopularniejsze kierunki studiów

Ważnym pytaniem dotyczącym planów edukacyjnych było to o kierunek studiów. Nie brakuje tu pewnych zaskoczeń. Spośród kilkudziesięciu wskazywanych kierunków studiów na pierwszym miejscu znalazła się medycyna – 6% populacji deklarującej chęć kontynuowania nauki po szkole średniej. Co ważne, kolejne miejsca w tym „rankingu” zajęły kierunki typowo uniwersyteckie, czyli: pedagogika (5,6%), informatyka (5%), prawo (4,9%) czy kierunki ekonomiczne.

Młodzież wykazuje zainteresowanie kierunkami studiów, które są dla niej czytelne i zrozumiałe, których ukończenie pozwala usytuować się w przyszłości i odnaleźć na rynku pracy. Są to także kierunki od lat pojawiające się w różnorodnych rankingach i zestawieniach kierunków studiów najchętniej wybieranych przez kandydatów na studia, w pewnym sensie „ponadczasowe”, niepoddające się modom czy mniej lub bardziej krótkotrwałym tendencjom.

Tabela 6. Najpopularniejsze kierunki w opinii badanych

kierunek	%
medycyna	6,0%
pedagogika	5,6%
informatyka	5,0%
prawo	4,9%
ekonomia	3,5%
finanse i rachunkowość	3,3%
inżynieria	3,3%
budownictwo	3,0%
psychologia	2,9%
administracja	2,8%
architektura	2,6%
kierunki plastyczne	2,5%
anglistyka	2,2%
bezpieczeństwo wewnętrzne	2,2%

Tabela 6. Cd.

fizjoterapia	2,1%
mechanika	2,0%
automatyka i robotyka	1,9%
geodezja	1,9%
logistyka	1,9%
kierunki sportowe	1,8%
zarządzanie	1,8%
inne	37,0%
SUMA	100,0%

Kolejne zestawienie bardzo konkretnie odpowiada na pytanie, czy – i na ile – zmieniają się plany młodzieży w ciągu ostatniego roku nauki przed podjęciem studiów. Pośrednio uzyskujemy też odpowiedź na pytanie, czy słuszną była strategia objęcia badaniem uczniów klas maturalnych i przedmaturalnych. Jak możemy to zobaczyć w poniższym zestawieniu, nie ma znaczących różnic. Jedynie medycyna, częściej deklarowana w klasach przedmaturalnych, nie znajduje już tylu kandydatów w klasach maturalnych.

Tabela 7. Poziom klasy a popularność kierunków

kierunek	klasy przedmaturalne	klasy maturalne	suma
medycyna	9,01%	3,38%	6,01%
pedagogika	5,42%	5,83%	5,64%
informatyka	5,25%	4,76%	4,99%
Prawo	5,25%	4,60%	4,91%
ekonomia	3,41%	4,37%	3,92%
finanse i rachunkowość	2,71%	3,76%	3,27%
Inżynieria	2,97%	3,53%	3,27%
budownictwo	2,80%	3,22%	3,03%
psychologia	3,85%	2,07%	2,90%
administracja	2,62%	2,92%	2,78%
architektura	2,80%	2,46%	2,62%
kierunki plastyczne	2,54%	2,38%	2,45%
Inne	51,36%	56,72%	54,21%
SUMA	100,00%	100,00%	100,00%

Tak jak można było przewidzieć, na preferencje wobec kierunków studiów silnie wpływa także typ szkoły, w której prowadzono badania. Kierunki takie jak medycyna, pedagogika czy prawo są domeną liceów, za to w technikum spotykamy najczęściej informatykę, ale i administrację, kierunki ekonomiczne i co dość zaskakujące – kierunki plastyczne. Analiza zebranego materiału badawczego jednoznacznie wskazuje, że popularność kierunków studiów jest uzależniona od typu szkoły, do której uczęszcza badana młodzież, a tym samym specyfiki kształcenia – przekazywanej wiedzy, kształtowanych umiejętności i kompetencji. W kategorii „inne” znajdują się kierunki, które nie uzyskały licznych wskazań; były to niemal wszystkie filologie, kierunki artystyczne, kulturoznawstwo itd.

Tabela 8. Typ szkoły a popularność kierunków

Typ szkoły a popularność kierunków			
kierunek	liceum	technikum	suma
medycyna	7,47%	0,58%	6,01%
pedagogika	6,59%	2,12%	5,64%
informatyka	1,82%	16,80%	4,99%
Prawo	5,96%	0,97%	4,91%
ekonomia	3,48%	5,60%	3,92%
finanse i rachunkowość	2,80%	5,98%	3,48%
inżynieria	2,80%	4,25%	3,11%
budownictwo	2,70%	4,25%	3,03%
psychologia	3,32%	1,35%	2,90%
administracja	2,18%	5,02%	2,78%
architektura	2,28%	3,86%	2,62%
kierunki plastyczne	1,56%	5,79%	2,45%
Inne	57,05%	43,44%	54,17%
SUMA	100,00%	100,00%	100,00%

Najpopularniejsze uczelnie wyższe

Bodaj najważniejszym probiezmem szans ewentualnej nowej szkoły wyższej w Grudziądzu było pytanie o uczelnie, na które wybierają się badani. Po pierwsze, uczelnią cieszącą się największym zainteresowaniem wśród ankietowa-

nych był Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, który wskazało blisko 23% badanych. Wygrana toruńskiej uczelni wiąże się z faktem, że jej oferta dydaktyczna jest nie tylko różnorodna, ale i skupiona w jednej uczelni.

Innymi popularnymi uczelniami są także te trójmiejskie: Uniwersytet Gdański i Politechnika Gdańska, Gdański Uniwersytet Medyczny, a także Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni. Dość wysoko uplasowały się uczelnie bydgoskie (UKW i UTP), a także poznańskie (UAM i Politechnika) czy olsztyński UWM.

Pozostałe uczelnie krajowe wskazało w sumie niespełna 10% populacji młodzieży zainteresowanej podjęciem studiów, a jedynie 1% młodzieży jest zainteresowany podjęciem studiów w uczelniach zagranicznych.

Tabela 9. Popularność poszczególnych uczelni wśród osób badanych

uczelnia	%
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	22,6%
Politechnika Gdańska	14,8%
Akademia Marynarki Wojennej w Gdyni	1,7%
Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy	4,9%
Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy	3,2%
Uniwersytet Gdański	15,0%
Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu	2,6%
akademie wychowania fizycznego	2,1%
Gdański Uniwersytet Medyczny	5,4%
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie	3,4%
Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie	1,4%
uniwersytety medyczne	2,0%
wyższe szkoły oficerskie	1,4%
akademie sztuk pięknych	1,7%
akademie muzyczne	0,5%
Politechnika Poznańska	2,1%
Wyższa Szkoła Bankowa	2,7%
Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy	0,6%
Uniwersytet Warszawski	1,4%
uczelnie zagraniczne	1,0%
inne uczelnie	9,5%

Jak wynika z powyższego, uczelnie z województwa kujawsko-pomorskiego cieszą się sporym zainteresowaniem uczniów szkół z badanego regionu. Co ciekawe, nie tylko uniwersytety, oferujące różnorodną i szeroką ofertę różnych kierunków studiów, lecz również politechniki, a zatem uczelnie wybierane przez młodzież o sprecyzowanych i ścisłych zainteresowaniach, których ukończenie stwarza jednak szerokie spektrum możliwości znalezienia atrakcyjnej pracy.

W zestawieniu nie brakuje także szkół „specyficznych”, których wybór wiąże się z konkretnymi zainteresowaniami i planami zawodowymi (jak szkoły oficerskie i Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) czy określonymi uzdolnieniami (akademie muzyczne i akademie sztuk pięknych), a jednak znacznie bardziej zawęża możliwość podjęcia w przyszłości pracy związanej z uzyskanym wykształceniem kierunkowym.

Zestawienie wyników badań pokazuje, że kandydaci na studia preferują głównie uczelnie państwowe, „sprawdzone”, o długoletniej tradycji, uznanej renomie i bogatej ofercie dydaktycznej.

Najpopularniejsze ośrodki akademickie

W celu zidentyfikowania najpopularniejszych, z perspektywy Grudziądza, ośrodków akademickich, badani zostali poproszeni o podanie lokalizacji wybieranych uczelni. Wśród ośrodków akademickich najczęściej wskazywanych przez badaną młodzież zdecydowanym liderem jest Gdańsk. To miasto, jako preferowany ośrodek akademicki, wskazało aż 38,1% badanej populacji. Analiza całości zebranego materiału badawczego pozwala stwierdzić, że zwycięstwo w tej kategorii Gdańsk zawdzięcza przede wszystkim zróżnicowanej ofercie różnych uczelni wyższych, dzięki czemu młodzież może wybierać spośród wielu kierunków proponowanych przez Uniwersytet, Politechnikę, AWF i inne uczelnie gdańskie oraz trójmiejskie, publiczne i niepubliczne.

Nieco mniejszym zainteresowaniem cieszy się Toruń, który jako atrakcyjne miasto uniwersyteckie wskazało 20,1% populacji objętej badaniami. Na trzecim miejscu znalazła się Bydgoszcz (15,4% populacji), a na kolejnym Poznań (6,9% populacji). Pierwszą piątkę najpopularniejszych miast akademickich w opinii badanej populacji zamyka Warszawa, w której zamiar studiowania zadeklarowało 4,4% populacji. Warto w tym miejscu wspomnieć także o Grudziądzu, który w świadomości badanych kolejny raz właściwie nie pojawia się jako miasto akademickie, związane z edukacją wyższą – tu wskazało go jedynie 2,7% badanych. Jedynie 0,8% populacji deklaruje zamiar podjęcia studiów poza granicami Polski.

Tabela 10. Popularność ośrodków akademickich w opinii badanych

miasto	%
Toruń	20,1%
Gdańsk	38,1%
Bydgoszcz	15,4%
Grudziądz	2,7%
Warszawa	4,4%
Poznań	6,9%
Łódź	1,2%
Wrocław	2,6%
Olsztyn	3,7%
Zagranica	0,8%
Inne	4,3%
SUMA	100,0%

Materiał badawczy z całego regionu objętego badaniem, a także dane z poszczególnych miejscowości wyraźnie wskazują na dominację Gdańska. Jest on uznawany za najatrakcyjniejszy ośrodek przez młodzież zarówno w całym badanym regionie, jak i w niemal wszystkich miejscowościach z osobna.

Wyjątkiem są uczniowie szkół w Świeciu, którzy za najbardziej atrakcyjny ośrodek akademicki uznali Bydgoszcz (w pozostałych miejscowościach wskazywana jako trzecie w kolejności miasto pod względem atrakcyjności akademickiej), Gdańsk plasowali na drugim miejscu najchętniej wybieranych miast akademickich, a Toruń na trzecim. Popularność Bydgoszczy jako ośrodka akademickiego wynikać może ze związków i współpracy łączącej oba miasta, bliskości położenia oraz możliwości znalezienia zatrudnienia, jakie daje bydgoski rynek pracy.

Tabela 11. Miejsce badania a popularność ośrodków akademickich

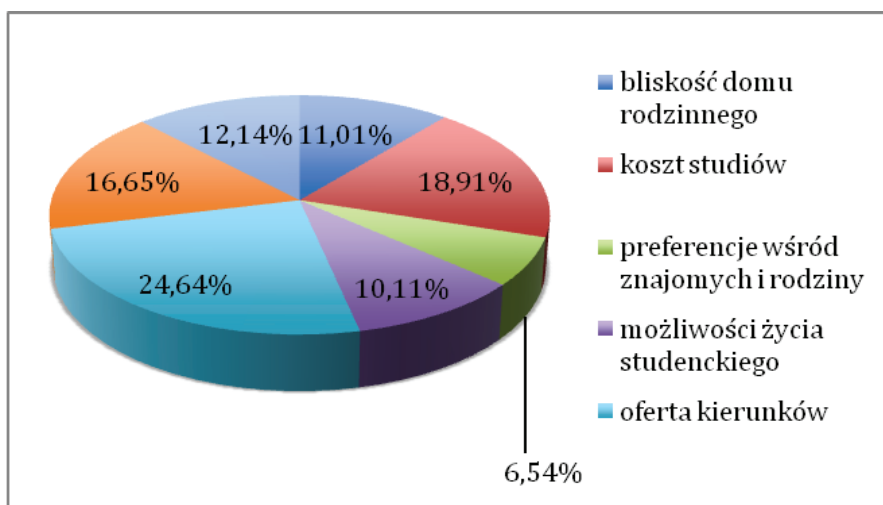
miasto	Grudziądz	Świecie	Nowe	Łasin	suma
Toruń	19,62%	22,20%	14,15%	22,50%	20,10%
Gdańsk	40,34%	27,64%	57,55%	55,00%	38,05%
Bydgoszcz	9,14%	32,76%	13,21%	10,00%	15,37%
Grudziądz	3,18%	0,78%	5,66%	2,50%	2,66%
Warszawa	5,09%	3,42%	0,00%	0,00%	4,37%
Poznań	7,06%	7,45%	3,77%	0,00%	6,91%

Tabela 11. Cd.

Łódź	1,27%	1,09%	0,00%	5,00%	1,23%
Wrocław	3,01%	1,86%	0,94%	0,00%	2,58%
Olsztyn	5,15%	0,31%	0,00%	5,00%	3,69%
Inne	6,13%	2,48%	4,72%	0,00%	5,04%
SUMA	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Czynniki determinujące plany edukacyjne badanych

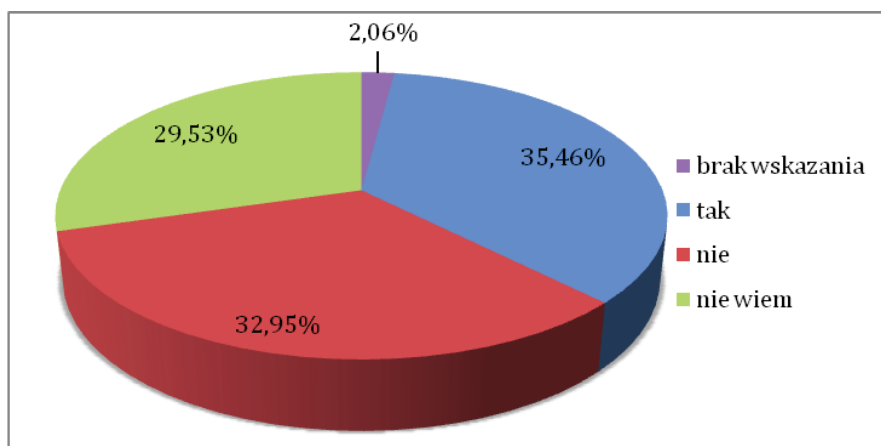
Poniżej dokonano analizy planów edukacyjnych badanych. Aby obraz badanej populacji był pełny, należy również wskazać, jakie czynniki determinują wybory edukacyjne. Prowadząc prace nad narzędziem badawczym, przyjęto osiem czynników, które dla respondentów mogły być kluczowe. Kategorie te to wynik skrupulatnie przeprowadzonych badań pilotażowych. Najważniejszym czynnikiem determinującym decyzje respondentów była oferta kierunków studiów – aż 24% wskazań. Na drugim miejscu znajduje się koszt studiów – 18% wskazań, a na trzecim prestiż uczelni – 16% wskazań.

Wykres 8. Czynniki decydujące o wyborze ośrodka studiów

Zainteresowanie podjęciem studiów w Grudziądzu

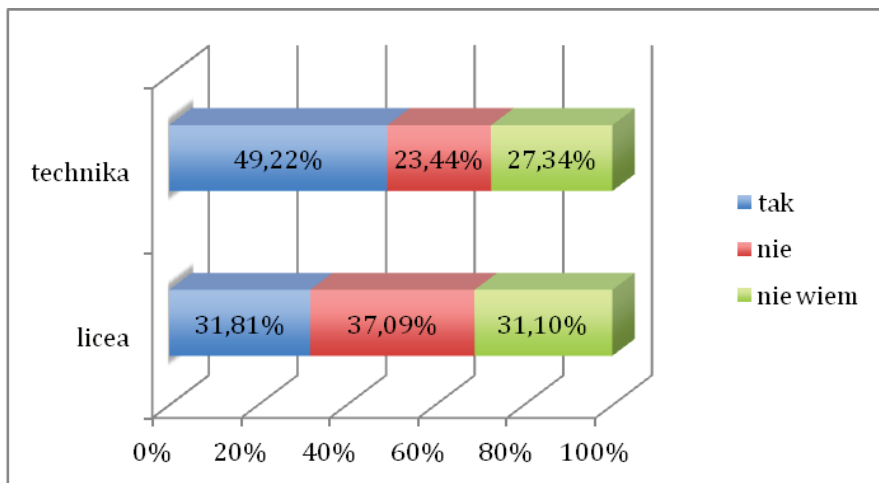
Bodaj najważniejszym dla tego badania zadaniem było zdiagnozowanie nastawienia badanych do funkcjonowania nowej uczelni/filii uczelni wyższej w Grudziądzu. Po pierwsze pytano, czy byliby zainteresowani studiowaniem „w filii renomowanej uczelni w Grudziądzu”. Uzyskane tu odpowiedzi można określić jako bardzo pozytywne dla nowej inicjatywy. Aż 35% osób chcących kontynuować naukę po maturze odpowiedziało „tak”. Prawie 30% tej grupy nie potrafiło się jeszcze zadeklarować, a jedynie 1/3 z góry wykluczała taką możliwość. Jak należy interpretować te deklaracje? Co oczywiste, nie można bezwzględnie „trzymać za słowo” badanych, aczkolwiek duża grupa zarówno entuzjastów, jak i wahających się każe szacować grupę „pewnych kandydatów” na co najmniej 30% populacji uczniów zdecydowanych na naukę po maturze.

Wykres 9. Zainteresowanie badanych studiami w filii UMK w Grudziądzu

W odniesieniu do deklaracji w poszczególnych ośrodkach badań, można zauważyć, że istnieje ogólna tendencja dzielenia głosów na trzy równe części. Zawsze ok. 1/3 badanych jest zainteresowana, 1/3 nie jest i 1/3 nie ma zdania. Należy także w tym miejscu zwrócić uwagę na wyniki notowane w tej kategorii w Łasinie. Nie należy przyjmować ich zupełnie bezkrytycznie, gdyż jedynie 27 osób badanych z tego ośrodka wybiera się na studia, co oznacza, że grupa jest za mało liczna dla klasycznych analiz statystycznych.

Ciekawie z punktu widzenia promocji uczelni i działań marketingowych, na rzecz wydziału zamiejscowego, wygląda porównanie zainteresowania nową placówką w liceach ogólnokształcących i technikach. Zdecydowanie więcej „pewnych” kandydatów znajdziemy w technikach (49% technika, 32% licea). Analogicznie grupa kategoriycznie wykluczająca jest mniejsza w technikach (23%) niż w liceach (37%).

Wykres 10. Zainteresowanie badanych studiami w filii UMK w Grudziądzu a typ szkoły

Do ciekawych wniosków prowadzi diagnoza zainteresowania poszczególnymi kierunkami studiów wśród badanej młodzieży. Badani byli proszeni o zaznaczenie przy kierunku swojej deklaracji – czy byłoby zainteresowanie studiowaniem go w Grudziądzu. Możliwe odpowiedzi brzmiały: zdecydowanie tak, być może, zdecydowanie nie. W kafeterii odpowiedzi znalazło się 12 kierunków (ich dobór wyjaśniono wcześniej).

Przed przystąpieniem do analizy wybieranych kierunków należy przypomnieć o czynnikach, zmiennych, które tu ujęto. Po pierwsze analizowano odpowiedzi tylko tych, którzy chcą kontynuować naukę po maturze (76% wszystkich badanych). Po drugie wartości są zbiorcze dla badanych w klasach maturalnych i przedmaturalnych. Co jednak bardzo ważne, inne porównanie, prezentowane w poprzedniej części, ujawniło, że w zasadzie nie ma wielkich różnic deklaracji co do kierunków studiów w obu badanych rocznikach (poza studiami medycznymi).

Tabela 12. Deklarowane zainteresowanie poszczególnymi kierunkami studiów

kierunek studiów	brak	zdecydowanie tak	być może	zdecydowanie nie	Razem
administracja	1,23%	4,51%	24,11%	70,15%	100,00%
ekonomia	1,23%	5,67%	22,70%	70,41%	100,00%
finanse i rachunkowość	1,23%	6,64%	21,92%	70,21%	100,00%
informatyka	1,29%	7,67%	17,99%	73,05%	100,00%
pedagogika	1,29%	10,70%	23,47%	64,54%	100,00%
pedagogika sportu	1,29%	6,45%	16,89%	75,37%	100,00%
pielęgniarstwo	1,29%	5,54%	16,96%	76,21%	100,00%
prawo	1,29%	8,19%	23,60%	66,92%	100,00%
ratownictwo medyczne	1,23%	8,96%	25,60%	64,22%	100,00%
studia menedżerskie	1,29%	8,32%	25,34%	65,05%	100,00%
turystyka i rekreacja	1,16%	9,93%	25,53%	63,38%	100,00%
zarządzanie	1,29%	8,06%	25,92%	64,73%	100,00%

Jak wskazuje powyższe zestawienie, najbardziej rokującymi kierunkami są: pedagogika, turystyka i rekreacja oraz ratownictwo medyczne. Blisko co dziesiąty z badanej grupy deklaruował zainteresowanie nimi – odpowiednio: 10,7%, 9,9% i 9%. Co bardzo istotne, te same kierunki miały także najniższy współczynnik odrzuceń – około 64%.

Na drugim końcu skali znajdują się kierunki, które cieszą się najmniejszym zainteresowaniem badanych. Są to: administracja (4,5%), pielęgniarstwo (5,5%) i ekonomia (5,7%). Warto zwrócić uwagę, że nieco inaczej wygląda zestawienie najczęściej odrzucanych kierunków; tutaj największą liczbę wykluczeń zbierają: ponownie pielęgniarstwo (76,2%), pedagogika sportu (75,4%) i informatyka (73%). Deklaracje „być może” należy traktować jako ewentualne uzupełnienie dla deklaracji na tak, dlatego tym lepiej dla kierunku, im ta grupa jest liczniejsza.

Z niepokojem należy skonstatować, że duża część najgorzej przyjmowanych propozycji to kierunki profilem odpowiadające tym, które obecnie prowadzi się w Grudziądzu (pielęgniarstwo) lub zamierza się otworzyć (studia menedżersko-finansowe, pedagogika sportu). Znajdujemy tu zatem czytelną przesłankę do rozważenia planów dotyczących prowadzonych/planowanych kierunków.

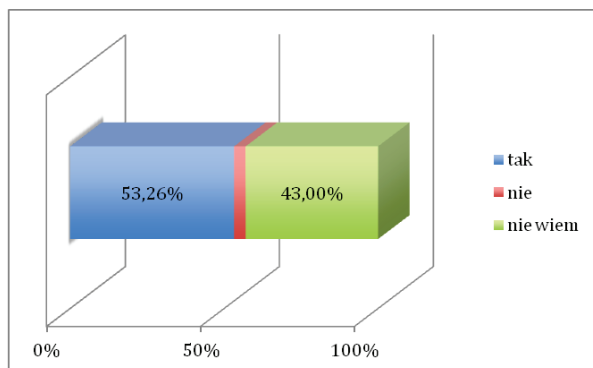
Podsumowując, można stwierdzić, że zasadnym i dość bezpiecznym planem wydają się kierunki: pedagogika, turystyka i rekreacja oraz ratownictwo

medyczne. Mają one dużą liczbę pozytywnych deklaracji, a także liczną grupę „wahających się”, przy tym gromadzą najmniej wykluczeń. Także w tych kierunkach realizowanych w ramach studiów stacjonarnych należałoby upatrywać największej szansy. Wyrażając to w liczbach bezwzględnych, w sumie 460 osób badanych powiedziało im „tak”.

Wszystkie inne zaproponowane kierunki wydają się ryzykowne, a szczególnie źle odbierane są: administracja, pielęgniarstwo, ekonomia, informatyka i pedagogika sportu. Kierunki te budzą małe zainteresowanie, przy tym często „zbierając” dużą liczbę definitywnych wykluczeń, a co za tym idzie – nie generując znaczącej grupy „wahających się”.

Studia II stopnia

Ostatnim wartym analizy zagadnieniem są plany respondentów dotyczące ewentualnego podjęcia nauki na studiach II stopnia. Tu proporcje są jednoznaczne. Większość badanych, bo ponad 53%, zamierza spróbować swoich sił na studiach magisterskich, a zaledwie niecałe 4% badanych nie ma takiego zamiaru. Ciekawe jest to, że odsetek osób niezdecydowanych, a więc tych, którzy udzielili odpowiedzi „nie wiem”, jest bardzo wysoki. Aż 43% badanej młodzieży w chwili wypełniania kwestionariusza nie potrafiła określić swoich planów w perspektywie 3–4 lat. Przyczyn może być kilka, np.: niezrozumienie terminu „studia II stopnia”, brak ekonomicznego poczucia bezpieczeństwa, niepewna przyszłość, niestabilna sytuacja na rynku pracy i silne zakorzenienie w terażniejszości współczesnej młodzieży. Można pokusić się o stwierdzenie, że u 41% badanych dominuje myślenie horyzontalne.

Wykres 11. Zamiar badanych do podjęcia studiów II stopnia

Wnioski i uwagi końcowe

Można w tym miejscu pokusić się o pewne podsumowanie. Wyniki pozwalają wysnuć wniosek, że Grudziądz jest miastem, w którym tkwi duży potencjał edukacyjny do zagospodarowania. Podobnie jak w całym kraju, tak i tu większość młodych ludzi myśli o podjęciu studiów wyższych. Co więcej, czynniki geograficzno-przestrzenne, odległość od innych ośrodków akademickich, dają szansę zebranie dużej liczby kandydatów do grudziądzkiej uczelni. Wskazuje też na to niezbitcie kilka faktów.

Po pierwsze należy powiedzieć, że deklaracje ankietowanych w odniesieniu do ośrodka w Grudziądzu są dość optymistyczne: 1/3 jest zdecydowanie zainteresowana podjęciem tu studiów i nie mniejsza grupa się jeszcze waha.

Po drugie, jak pokazuje wątek planów studiów, markowa uczelnia byłaby silnym argumentem dla grudziądzan.

Po trzecie, czynniki którymi się kierują, stawiają w uprzywilejowanej pozycji uczelnie miejscowe, pod warunkiem dopasowania oferty i posiadania marki – wybór kierunków, koszty studiowania, prestiż uczelni etc.

Po czwarte, kierunki wskazane jako najlepiej rokujące wydają się mieć dość pewny nabór i nawet wartości bezwzględne są obiecujące.

Na koniec należy zauważyć, że uzyskane w tym punkcie informacje są spójne, zążebiające się z tym, co badani deklarowali w innych punktach badania.

Dane wskazują też, że powstanie ośrodka akademickiego w Grudziądzu jest inicjatywą wpisującą się w potrzeby edukacyjne młodzieży z Grudziądza i okolic. Co jednak najważniejsze, dla prawie wszystkich badanych studia oznaczają coś innego niż Grudziądz – konieczność wyjazdu. W opisywanym mieście brak jest tradycji ośrodka akademickiego. Właśnie hasło tradycja wydaje się tu być kluczem. Ponad wszelką wątpliwość jednym z największych zadań byłoby stworzenie tradycji studiowania w Grudziądzu. Bez wątplenia proces tworzenia tradycji, zakorzenienia się w świadomości mieszkańców jest trudny i długotrwały, ale wart potencjału, który jest tu do zagospodarowania.

Kwestią spinającą klamrą wszystkie powyższe analizy i wnioski niech będzie ich kontekst, czyli przestrzeń, specyficzne miejsce będące rezerwuarem przywoływanych tu danych i ich źródeł. Grudziądz – miasto będące doskonałą, wręcz filmową egzemplifikacją historii o spektakularnym wzroście, świetności, prosperity i w końcu upadku. Miasto przegrane, wyludniające się, pozbawione impulsów do rozwoju. Miasto „do wynajęcia”, jak się o nim mówi i pisze.

Grudziądz jest miastem o najwyższym bezrobociu w Polsce – przekraczającym 20,9% – gdzie ta sama wartość dla Polski wynosi 12,0% (Dane GUS

z września 2014). Miasto tradycji historycznej i wojskowej, a także przemysłowej, po transformacji ustrojowej i gospodarczej stało się nieuchronnie ośrodkiem „przegranym”, o czym świadczą wszystkie najważniejsze wskaźniki rozwojowe. Swoją obecność w mieście znacznie ograniczyło wojsko; nie ma już Dywizji Artyleryjskiej, a pozostałe jednostki mają charakter marginalny. Nie ma już „Stomila” ani innych „pracodawczych” gałęzi przemysłu. Jak wskazują dane, inwestycje, w tym te realizowane z funduszy Unii Europejskiej, omijają Grudziądz szerokim łukiem. Analizując listę inwestycji w mieście (Dane dotyczące inwestycji w Polsce w ostatnich latach, www.investmap.pl (dostęp: 21.05.2013)), znajdziemy na niej jedynie 5 pozycji. Toruń czy Bydgoszcz mają ich po 30–40 – choć trudno to zapewne porównywać, bo są to miasta większe, wojewódzkie i różnica może być nieproporcjonalna. Jednak podobnej wielkości miasta realizują 2 razy więcej przedsięwzięć inwestycyjnych. Przykładem może być Kalisz (11), Legnica (43), Słupsk (9) i Jaworzno (10).

Poza wskazanymi wyżej cechami społeczno-gospodarczymi, o bardzo trudnej sytuacji Grudziądza świadczy jeszcze jedna cecha. Miasto wyróżnia się tym, że nie zaznacza w nim swojego wyraźnego udziału żadna uczelnia wyższa.

Bibliografia

- Dejna D., Nalaskowski F., Zientarski M. (2013), *Geneza i metodologia badań planów edukacyjnych młodzieży z Grudziądza i regionu grudziądzkiego*, „Kultura i Edukacja”, nr 3 (96) 2013.
- Dejna D., Nalaskowski F. (2014), *О Высшем Учебном Заведении как о средстве спасения для депрессивного, потерянного города – на примере польского города Грудзѣнз* (O uczelni wyższej jako ratunku dla upadającego, przegranego miasta – na przykładzie polskiego Grudziądza), „Volgograd State University Journal”, nr 2, 2014.
- Nowak S. (2008), *Metodologia badań społecznych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

